



**Ministerieel besluit houdende bescherming als monument van voormalig klooster
van de Ongeschoeide Karmelietessen te Gent**

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009, 4 december 2009, 6 juli 2010, 7 juli 2010, 24 september 2010, 19 november 2010, 13 mei 2011, 10 juni 2011, 9 september 2011 en 14 oktober 2011;

Gelet op het ministerieel besluit van 4 augustus 2011 houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van als monument te beschermen voormalig klooster van de Ongeschoeide Karmelietessen te GENT;

Gelet op de behandeling van de uitgebrachte adviezen en ingediende bezwaren door Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen op datum van 1 februari 2012, zoals voorgelegd aan de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 2 februari 2012,

BESLUIT:

Artikel 1. Wordt beschermd overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009:

Wegens de historische, de historische in casu architectuurhistorische en de sociaal-culturele waarde:

- als monument

Voormalig slotklooster van de Ongeschoeide Karmelietessen met tuinen, bijgebouwen, en slotmuren , gelegen te

GENT, Theresianenstraat 9

bekend ten kadaster:

GENT, 15e afdeling, sectie F, perceelnummers 2265A,2266G,2282B,2282C

zoals afgebakend op bijgevoegd plan

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Historische waarde:

- De orde van de Ongeschoeide Karmelietessen of Theresianen werd in Gent opgericht onder impuls van aartshertogin Isabella in 1622. Het slotklooster in de Theresianenstraat werd gebouwd in 1643, deels wederopgebouwd na de brand van 1843. De zusters bleven het klooster bewonen tot december 2007.

- als goed voorbeeld van een slotklooster, opklimmend tot de 17de eeuw en op harmonische wijze aangepast in de 19de eeuw, trouw aan het concept van een contemplatieve kloosterorde.

- het voormalige klooster heeft op duidelijk herkenbare wijze een rol gespeeld in de religieuze en sociale geschiedenis van de stad Gent, en vormt een markant voorbeeld van de herbestemming van afgeschafte kerkelijke instellingen onder Jozef II tot volkshuisvesting.

Historische, in casu architectuurhistorisch waarde:

- vanwege de voor de bouwperiode, zowel de 17de als de 19de eeuw, kenmerkende eenvoudige bouwstijl van een slotklooster, zowel qua opzet, materiaalgebruik en sobere detaillering. De kloosteraanleg volgt de klassieke opstelling met vierkant pandhof ten zuiden van de kerk, oorspronkelijk met open galerijen en kloostergangen met gestucte kruisgewelven, met in de zuidelijke vleugel de refter en keuken, en verschillende bijbehorende tuinen. In de noordelijke vleugel zijn de spreekkamers en de portiersloge van het klooster ingericht, de verbinding tussen deze buiten- en binnenkamers bestaat uit traliewerk, trommels en doorgeefluiken. Het zusterkoor en de sacristieën bewaren ook nog de oorspronkelijke banken en kasten.

- het klooster, in oorsprong daterend van 1643, is nog grotendeels in de staat zoals het na de brand van 1843, in de periode 1843-1866, wederopgebouwd is. Het eenvoudige voorkomen en de ingetogen sfeer eigen aan zijn specifieke functie van een slotklooster van Ongeschoeide Karmelietessen is duidelijk bewaard. Vanaf de heropbouw in 1844-1866 zijn er haast geen wijzigingen aangebracht aan exterieur en interieur. De aanleg van de tuinen met grotten, typerend voor de karmelietessenkloosters is nog in grote trekken bewaard.

- de kapel van 1844, ingewijd in 1852, in overwegend neoclassicistische stijl is typerend voor architect François Steyaert die verschillende kloosterkerken in Oost-Vlaanderen op zijn naam heeft staan in de voor hem kenmerkende stijl.

De kapel bewaart nog volgende stukken uit de kapel van de Theresianen: gepolychromeerd beeld van H. Theresia van Avila als altaarstuk, gepolychromeerde beelden in de nissen in het koor: H. Hart van Jezus, H.-Jozef met Kind, O.-L.-Vrouw met Kind, H. Johannes van het Kruis, het retabel, de communiebank, de kruisweg, groot kruisbeeld aan de muur, en reliekhouders van H. Theresia van Lisieux. Deze elementen hebben een historische band met het kerkgebouw.

- karakteristiek voor het karmelietessenklooster is ook de functionele samenhang van kloostergebouwen en tuinen voorzien van grotjes en kluizen, de aanleg van de grote tuin dateert van 1913, het geheel wordt afgesloten door hoge slotmuren, die aan de Theresianenstraat beeldbepalend zijn. De beslotenheid van de kloostersite wordt in het straatbeeld geaccentueerd door de hoge slotmuren.

- Het voormalige kloostercomplex is een zeldzaam visueel bewaard gebleven voorbeeld van de transformatie van klooster tot beluikhuisjes tijdens de opheffing van de orde onder Jozef II tot 1842, tot uitdrukking komend in de talrijke bouwsporen vooral in het muurwerk.

Sociaal-culturele waarde:

- vanwege de plaats die het slotklooster inneemt in de religieuze en sociale geschiedenis van de stad Gent.

- Het voormalig kloostercomplex is een bijzondere nog herkenbare getuige van een klooster dat na de opheffing tijdens de Oostenrijkse periode werd omgevormd in beluik en aldus een prominente plaats inneemt in de sociale geschiedenis van de stad. Het voormalige klooster vormt een bijzondere illustratie voor het typische fenomeen in de ontwikkeling van industriële gebouwen in Vlaanderen, waarbij in de eerste fase de aangeslagen kloosters tijdens de Oostenrijkse en de Franse periode werden hergebruikt voor industriële doeleinden of volkshuisvesting.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 5 juni 2009 en 4 december 2009 en 10 juni 2011 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994, 22 augustus 2006, 18 september 2009, 11 januari 2010 en 2 augustus 2011).

Brussel,

23 MEI 2012

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand



Geert BOURGEOIS